

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială
Scrisori nerancate se returnează.

Astra la Bistrița.

(—) Astăzi Românii din Ungaria, în inimile cărora dragostea de cultură națională se traduce în jertfe, sunt adunați în Bistrița, în puternicul oraș sășesc după vremi, unde s'au păstrat atâtea dovezi ale suferințelor, atâtea mărturii ale scriselor sorții noastre. Acolo să vămuiesc roadele silințelor, curăția gândului bărbaților aleși în fruntea Asociației. De acolo va porni acuma cuvântul de mulțumire sau de nemulțumire pentru felul cum s'a inaugurat și cum s'a lărgit direcțiile de activitate ale marii instituții.

Căci sunt și căi nebătute până în anul acesta, în dibuirile uneori încete, alteori și prea rari, ale Astrei. Felul cum se înțelege astăzi luminarea țărănilor, e nou. Asemenea și sprijinirea, recunoașterea talentelor dela noi. Pe urmă, unor vechi dorințe sănătoase li-se dă întrupare, unor forme goale li-se dă conținut. Este mișcare, este zor, fără pripă. Puteri mari se cheltuiesc pentru îndeplinirea acestor lucruri. Chiar și fața adunării generale e mai sănătoasă decât alte dăți.

Dar în afară de noutatea și intensitatea aceasta, cari, fie că vor primi sau nu vor isbuti să smulgă aplauze, îmbucură, sint destule fapte întristătoare. Mai întâi, firește, rostul sterp al celor mai mulți directori de despărțăminte. Domnii aceștia, cari văd în slujba lor un loc de cinste de unde să strălucească tăcând sau sunând din clopoțel la adunările despărțămintelor, să impună adăugând, supt iscălitură, pe lângă ocupația lor obicinuită și „dir. desp.“, sunt dușmanii fără voie ai scopurilor Asociației. Până când nu vor ajunge să înțeleagă sau până când nu vor fi înlocuiți cu bărbați cari înțeleg câtă rușine cuprinde câte un raport tablou în care nu se oglindește nici o activitate câtă lipsă de demnitate este să subscrii, în calitate de director, abia două trei procese verbale într'un an de zile, până atunci rezultatul muncii colegilor lor — cu mult mai puțini — dar mai pricepuți, și a celor dela centru, va fi fără importanță deosebită și ne va înflori obrazii de rușine când facem asemănare între unii și alții.

Apoi numărul membrilor nu arată spor liniștitor. E și aceasta o tânguire dureroasă prin vechimea ei. Arată însă adevărul învinuirii de mai sus și

se explică prin el. Fiindcă până nu vor cunoaște însemnătatea culturală, foloasele cari i-le poate da Asociația, țărăniile noastre — acei foarte puțini câți știu de existența ei — nu își dau banii câștigați cu ruina sănătății lor. Iar intelectualii ar vrea să fie convinși de autoritatea morală a directorilor locali, înțeleasă ca îndatorire și conștiință deplină a oficiului lor.

În sfârșit amintim și de membrii secțiunilor. În ședințele din vara aceasta si-au luat angajamente nouă, amintindu și încă odată de cele vechi. Au făgăduit că vor sprigini „Țara noastră“, și vor lucra cu mai multă stăruință pentru a crește numărul broșurilor de popularizare. Se vor face chiar și lucrări de interes științific. Acum așteptăm împlinirea acestor promisiuni. Așteptăm să ia faptele locui vecinicilor plănuiți.

Cu nădejdea că se vor recunoaște de o potrivă lucrurile bune și lucrurile rele, că pentru înamăduirea acestora se vor găsi mijloace mai potrivite și pentru continuarea celor dintii se va da și pe viitor ajutorul trebuincios, salutăm cea dintii adunare generală, în epoca nouă a Asociației.

Frasă și idee.

(*) Când am vorbit despre necesitatea unei educații politice sistematice, am atins și chestiunea primejdiei fraseologiei în politică.

Revenim acum asupra acestui punct, pentru-că ni-se pare de o capitală importanță. La noi a început să se scrie mult și mai ales să se vorbească mult, astfel ca față de această mulțime de vorbe o orientare e necesară.

Să știe, că cuvântul numai atunci produce răsunet, când el redă în mod precis o idee, o noțiune. În cazuri de aceste el se poate asemăna cu schinteia focului, care, căzând în loc prielnic, aprinde flacăra luminoasă. Când însă cuvântul e sterp de înțeles, când e prea unflat sau prea șters, el nu mai aprinde; — efectul lui e tulbure ca al cărbunelui ce se stinge în paharul cu apă.

E prea firesc, că politica deschide inimile multora și că biata de inimă cere ca să știe și lumea din afară ce simte și mai ales ce suferă ea. Se întâmplă însă că tocmai acești oameni de inimă, pe buzele cărora cuvintele dau năvală, să poată spune,

mai puțin din ceea-ce simt și să găsească cu mai mare anevoință ideea potrivită. Din acești oameni de inimă să recrotează apoi fraseologii politici, oratorii de ocazie, scriitorii de articole bombastice, naționaliste sau umanitare, pe urma cărora nu te alegi decât cu o vagă și tulbure senzație, ca după un tunet ce se pierde în depărtare.

Acest fel de activitate politică e ușoară. *Denn wo Begriffe fehlen, da stellt ein Wort zur rechten Zeit sich ein* — zice Faust. Mintea cea chemată să cearnă, să ordoneze, să scoata aurul din năsip, nu este pusă la contribuție. Până la un punct aceeaș politică este chiar agreată de o anumită mulțime, care în vremuri grele simte pare-că trebuința sufletească de a fi legănată în cuvinte sunătoare, pe cari le soarbe de pe buzele oratorului, cuprinsă de vârtejul lor amețitor.

Trecutul nostru este mărturie, că oamenii vorbelor fără mult înțeles, pornite numai dela inimă, au jucat chiar însemnate roluri sociale. Cât pentru viitor însă va trebui să veghiăm ca această anomalie — căci este o mare anomalie când cuvântul gol ajunge stăpân — să înceteze.

Încât-va reacțiunea în privirea beției de cuvinte e veche. A pornit-o o minte limpede ca a dlui Maiorescu. În urmă, o forță literară ca dl Caragiale s'a ridicat cu toată aspra lui satiră în contra farsorilor politici și a declamatorilor de fraze stereotipe, moștenite dela înflăcărații români patruzecișopțiști, cari au ridicat steagul libertății, frățietății și al umanității. Și decurând un profesor universitar din București, analizând cuvântările unor glorii politice din trecut, a ajuns la convingerea, că mulți dintre dânșii au fost numai niște limbuți, cari, afară de meșteșugul vorbei, nu aveau nici o calitate de cugetători și nici o școală de politică — serioasă.

Dovezile aceste de împotrivire torentului de cuvinte sunt o probă că cu timpul vom mai scăpa din cercul lor. Trebuie însă și din partea noastră să facem posibilul, ca să fugim de această greșală ca de o boală molișitoare.

Dar cum?

Vom face mai întâi să se înrădăcineze credința, că datoria presei nu este să vânture zilnic cuvinte fără miez, cari nici nu lămuresc o situație, nici nu aduc în rândurile cititorilor o serie de preocupări serioase. Căci nu ajunge să declarăm după dragul inimei, ca să facem să tresalte sufletele cititorilor, ci înaintea noastră trebuie să avem pururea întrebarea: spre ce țintă voim săi-

aducem și care este folosul practic al cuvintelor noastre de îndemn? Nu luptă pentru luptă, ci luptă pentru succes este menirea ori cărui ziar!

Al doilea ni se impune datoria să nu mai deschidem coloanele noastre și mai ales să nu trimitem brațele acelor politicieni ușureți și limbuți, a căror înțelepciune se reduce la câteva fraze tipice despre originea noastră romană și la sarbede generalități despre revendicările noastre naționale. Politică modernă nu lucrează cu tirade și cu emfază de predicatori, ci cu cifre, cu date pozitive și cu puterea de pernasiune ce ți-o dă legea de fier a unei minți sobre.

Ne gândim la majoritatea parlamentului budapestan. Ce minusculă e suma deputaților noștri și ce strivitoare e majoritatea coaliției. Iși poate închipui oricine, ce sters, ce ridicol ar fi rolul deputaților noștri, dacă ei ar face o politică de fraze sentimentale și nu ar avea darul de a vedea limpede și de a combate cu argumente pozitive agresivitatea guvernului. Frazele ne-ar fi dus la desastru, la dovedirea incapacității noastre politice, pe când oamenii de idei reușesc să opună rezistența viguroasă celei mai năbădăioase majorități.

Deci nu fraseologi, — oameni de idei trebuie să ne creștem. Lor și numai lor trebuie să le facem loc în primele rânduri ale luptătorilor. Numai lor putem să le arătăm încrederea noastră deplină.

In cadrele unui interview, pe care dl deputat Vasile Goldiș l'ar fi acordat corespondentului din Arad al ziarului „Az Ujság“ această foaie spune, că dl Goldiș ar fi făcut următoarele declarații:

— „Legătura de drept public precum și cea economică cu Austria partidul naționalităților o consideră drept o chestiune deschisă. Cu atât mai vărtos fiindcă diferitele naționalități au păreri diferite asupra acestui punct. Partidul naționalităților, în totalitatea sa este de convingerea că poate să accepte ori-ce formă con-

stituțională și ori-ce legătură între Ungaria și Austria, care asigură existența, dezvoltarea și cultura naționalităților...“

Pentru aceea partidul naționalităților s'a angajat cu devotament și în serviciul ideii independenței, dacă i-s'ar da garanții, că independența Ungariei ar asigura dezvoltarea și cultura naționalităților. Tot pentru acest motiv partidul naționalităților ar accepta și orice legătură de drept public cu Austria, numai dacă aceea legătură ar oferi garanții pentru interesele amintite mai înainte.

Cât pentru chestiunea economică, nu este adevărat, că partidul naționalităților ar fi dispus să dea ajutor în chestia aceasta fie împăratului austriac, fie guvernului austriac împotriva guvernului ungar. Din contră partidul naționalităților este dispus chiar să dea sprijin guvernului ungar atunci, când acesta ar avea dificultăți întru perfectuarea unei transacțiuni avantajoase pentru Ungaria. Am păcătui nu numai contra țării ci și contra popoarelor noastre, dacă am lucra contra guvernului în o chestie, în care guvernul luptă pentru apărarea intereselor economice ale țării“.

Trebue să lăsăm ziarului „Az Ujság“ toată răspunderea pentru autenticitatea formei în care este reprodus acest interview.

Croați în partidul naționalităților? O foaie semifoioasă are din Zagreb informația, că în urmarea conferențelor pe cari comitetul executiv al partidelor din coaliția croato-sârbească le-a ținut mai în urmă, s'ar fi hotărât, că grupul deputaților croați va intra la toamnă în partidul naționalităților și că vor stabili cu naționalitățile împreună un plan de luptă contra guvernului Wekerle. Foaia semifoioasă, care dă această informațiune, vorbește a adăoga, că această hotărâre se va publica numai după ce ea va fi aprobată și din partea conferențelor singuraticilor partide.

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Mes 28 jours.

— Amintiri triste din manevră. ...

Pentru a nu da divorț — fie și numai pe termen de 28 de zile, de viața mea de boem, cu care am trăit în cea mai deplină armonie de când am aprins primul „Jenige“ până astăzi, când n'am ce aprinde — m'am hotărât să-mi închiriez o odaie țivilă unde noaptea să-mi plâng amarurile de peste zi.

Intre cei trei pereți (al patrulea era de scânduri) ai acestei odăi, al cărei confort sărăcăcios nu-mi compromitea cătu-și de puțin rangul cu care mă învrednicise Stăpânirea, am comis primul atentat asupra libertății mele personale.

Oglinda din față mă descria în toate amănuntele și vă mărturisesc, că mi-a trebuit multă prezență de spirit, pentru a nu leșina văzându-mi propria mea figură.

Intr'un moment de halucinație mă căutam cu ochii prin casă, având presimțirea, că figura războinică, ce-mi-o reflecta oglinda e a vre-unui pirat descoperit în săpăturile dela Adam Clissi.

Numai mai târziu, când curelele cari mă

încegeau în cruciș și în curmeziș îmi oprise respirația și simțiam că mă sufoc, dând drum liber unei adânci oftături și unui vaiet de compătimire, îmi recunoscu glasul și mă identificai cu lul meu de mai înainte.

Câștigându-mi răcoarea sângelui începui a mă examina:

Cizmele aveau greutatea specifică reglementară de 15 bucata, așa încât mă credeam legat de pământ, în momentul când m'am pus în mișcare.

Impodobite cu niște pinteni pe cari i-ar invidia și statuia lui Matiaș Crai din Cluj, ele ar putea servi de document istoric în ori-ce muzeu de antichități medievale. Tunica pare-că acum o desbrăcase un cavaler dela Malta pentru a mi-o pune mie în spate, iar chipiul... Sfinte zău al războiului! cum poți zice chipiul unei cuverturi care din o mutră blăjână te transformă instantaneu într'un erou cu rana încă caldă!

Sabia care-mi atârna de mijloc și de care nu eram sigur, că am acățat-o de partea ce i-se cuvine, atârna cu o mai mare greutate, decât cum atârna a lui Damocles asupra

capetelor sfinților părinți din Sibiu scâldați în aceeași troacă cu faimosul deputat al Caransebeșului.

Sub presiunea enormă a acestui echipament începui a mă mișca. Aruncând o privire plină de milă asupra mondurului meu civil părăsit într'un colț al dulapului, mi-s'a părut, că haina suspină, iar papucii mei roșii s'au îngălbenit văzându-mă într'un așa hal.

„Doar n'o ținea cătănia cât la ficiorul pițmoacherului“ — îmi zisei eu, căutând să mă îmbunzez și pașii pragul casei pentru a eși în stradă. Nu știu fost-a vis ori aievea că simțiau cum să mișcă pământul sub lovitura potcoavelor împărătești, iar zuruitul îngrozitor al pintenilor atrăgeau figuri curioase la toate ferestrele caselor pe lângă care treceam.

Tunica mă ținea drept, ca și cum aș fi înghițit o lingură și gâtul mi era ca în propetele în gulerul de mucava tare învăluită cu postav roșu.

Pe drum soldații de rând î-mi arătau o deosebită atenție. Cum să apropiau de mine încetau orice conversație și sucindu-și capul dintr'o puternică smâncitură, îmi întorceau câte-o mutră nespălată, împodobită de

ROMÂNIA.

Un cuvânt al d'nei
P. P. Carp.

Dl P. P. Carp noul președinte al „Societății agrare“ vorbind de amnistie într'un articol publicat în „Agrarul“ zice între altele:

„M. S. Regele, în înalta Sa înțelepciune, a judecat că este bine a face act de clemență regală, a se milostivi de numeroșii țărani, cari au fost dați judecății și uni chiar condamnați, în urma răscoalelor de astă primăvară.

„Actul de amnistie și grațiere a fost salutat de toată lumea cu o deosebită satisfacțiune și adaugă încă o faptă mărinimoasă la gloria Suveranului nostru, mărind încrederea poporului într'ânsul“.

Aceste câteva cuvinte ale merituosului bărbat de stat român ne dau deplină încredere, că dânsul va contribui alături de guvernul actual la marea operă de reforme agrare, care trebuie să preocupe viitorul parlament al țării.

Transacțiunea cu Austria

În zilele din urmă chestia transacțiunii cu Austria a devenit — la aparență — mai acută decât ori-când altădată. E un caraghios-lăc propriu acestei chestii, că ea devine acută — după ce e deja tranșată. „Der Ausgleich bereits bis zum letzten Komma fertig textiert vorliegt“. (Transacțiunea e gata, stilizată până la cea din urmă virgulă). Așa spune „Pester Lloyd“, că ar fi zis Kossuth Joi seara în clubul patruzecișoptiștilor.

Când venise Andrassy de la Viena, i se atribuiău acestuia declarații cu totul contrare. Și anume, că transacțiunea nu e gata și că soarta transacțiunii ar sta din cale afară prost. „Dar va trebui să se facă ceva, și se va face“.

După declarațiile lui Andrassy au urmat în galop desmințiri și iar desmințiri.

Mai înainte de Kossuth contele Apponyi, și-a dus în joc oratoria, pentru a-i mulcomi pe patruzecișoptiști. Apponyi a ieșit în urmă cu cel mai convingător dintre toate argumentele: li-a pus în vedere tigriilor, teribililor, că ori vor vota tot ce li-se va cere,

ori, de unde nu, să-și ia rămas bun de la cracatițele în cari aromesc fleicele bugetare atât de ademenitoare.

Au urmat desmințiri și după declarațiile lui Apponyi... Că nu ar fi zis asta, că nu ar fi zis cealaltă... Dar ce a zis? Care este dar situația adevărată? Desmințirile sunt destul de precaute, pentru a nu da nici o afirmațiune în locul acelor pe cari le desmințesc.

Poate vor urma desmințiri și pe urma declarațiilor lui Kossuth. Măne pomăine va face și Wekerle niște declarații în vre-un club. După Wekerle nici nu va mai fi nevoie de vre-o desmințire. Declarațiile lui, de câte ori se fac, se desmințesc ele înseși pe sine — în mod automatic.

Aceasta e tactica probată a guvernanților noștri, de a lansa orientările neplăcute, nepopulare, potrivite a provoca nemulțumire, a desminți apoi, în mijlocul murmurului celui d'întăiu tot ce se spusese mai înainte, dar a nu da nici o altă orientare pozitivă contrară celei d'întăiu — și a veni în urmă, după ce a trecut furtuna, cu mărturisirea unui rău mult mai mare, decât cum i-se scosese vestea dintru început.

Cunoaștem bine această tactică, prin care guvernul crede că poate să scape teafăr preste toate situațiile critice. Întrebuințarea ei în momentul de față este încă o dovadă pentru ce am pus la începutul acestor rânduri și anume, că transacțiunea e isprăvită, — să i-se mai dea numai formalitățile proclamării și inarticulării în lege; dar e isprăvită atât de rău pentru patrioți în cât ea devine acută chiar acum după isprăvire, prin situația critică ce ar putea să i-o creze guvernului față de majoritatea parlamentară. Până când greul chestiunii zăcea în tratativele dintre cele două guverne, ea n'a putut să devină atât de acută prin simplul fapt, că Francisc Kossuth își dădea bine sama, că împotriva alor o sută de mii de baionete nu poți să lupți cu o sută de mii de fraze, iar Apponyi știa, că ar fi o nebunie ca Ungurii să ceară între împrejurările de astăzi bancă națională separată. Într'un cuvânt chestia transacțiunii nu putea să devină acută în stadiul tratativelor între guverne pentru simplul fapt, că guvernul ungar era dintru început hotărât a se împotrivi a se împotrivi și încă odată a se împotrivi la toate; iar în cele din urmă, dacă nu va merge altfel, a subscrie tot ce i-se va pune sub condei.

Dar precum a fost un joc de teatru toată

lupta guvernului Ungariei contra Austriei, tot astfel sunt o mascaradă de carnaval și strigătele că acum chestia transacțiunii ar fi mai acută și că situația guvernului ar fi primejduită, din cauza unei eventuale furtune din jos, a partidelor patriotice, — pentru că această furtună nu va izbucni. „Cum mă voi putea împăca eu cu transacțiunea ce se va face, te poți împăca și tu. Să stai pe pace“. Așa i-a scris Kossuth lui Thaly. După ce un Kossuth, un Apponyi, un Andrassy își vor fi plecat grumazii semeți sub furcile caudine, celor mai mici nu le va mai fi așa de greu a se supune aceluiași supliciu.

Biurourile semifioicioase s'au trudit să convingă lumea, că nu ar fi între membrii guvernului nici o neînțelegere în chestia transacțiunii, după cum se afirmase din unele părți. Acceptăm. Și chiar mica nepotriveală între vorbele lui Andrassy și Apponyi cari au fost desmințite și ale lui Kossuth, cari probabil vor fi desmințite suntem convinși că este numai aparentă și judecând diferitele declarații în sensul concluziilor, la cari am ajuns până aci, avem încă odată concluziunea:

-- Transacțiunea e încheiată și stilizată până la cea din urmă virgulă — zice Kossuth.

— Chestia transacțiunii stă foarte prost pentru noi — zice Andrassy. Mi-ar plăcea să vă mai țiuu o zi două în credință, că ea s'a încheiat.

Dar va trebui să se facă ceva. Și se va face.

— Ar fi o nebunie să mai stăruim pentru o bancă națională separată — zice Apponyi. Și dacă nu veți vota toate, puteți să vă luați băta 'n mână și frunza 'n buză.

Cine ar mai putea să susțină, că nu e un acord perfect între căpeteniile guvernului coalționist?

Concluziile, cari ni se impun pe urma declarațiilor miniștrilor se confirmă și prin știrile pe cari le avem despre colindările și despre faptele lor.

Andrassy merge la Viena, se prezintă în audiență la moștenitorul tronului apoi la Majestatea Sa. Rostul acestor audiențe este, că în legătură cu complexul transacțiunii s'a sulevat din nou chestia garanțiilor constituției, cari se rezervaseră ca o manta tricoloră pentru transacțiunea neagră-galbină ce vor fi siliți patrioții, ca să o voteze.

Dar merge rău și cu mantaua tricoloră. Se dă în formă foarte hotărâtă zvonul, că

moștenitorul de tron ar fi contra ori-căror așa numite garanții constituționale.

Moștenitorul nu vrea să-și lege mâinile. Totuși, ca o mângăere și o îndulcire după atâtea înghițituri amare, se spune, cam ou sfială, că Majestatea Sa ar încuviința în cele din urmă vre-un simulacru inofensiv de garanție a constituției. Vorba ceea: „Nați-o frântă că și-am dres-o“.

Care va să zică: transacțiunea ori e isprăvită în toată forma, ori s'a hotărât ca să se isprăviască și mai poate fi vorba numai de o „recompensație“ pe seama guvernului ungar, ca să se dea această recompensație și în ce formă, ori să nu i se dea nimic?

Dela Viena membrii guvernului grăbesc la Budapesta, fac declarații, le desmințesc. O întorc și o învîrtesc.

Bătuți, ei caută cum să o potrivească și până când incurcă lumea, răspândind mai nedumerire, mai frică, încearcă a-i îmblânzi pe patrioții din partea cărora ar mai putea să fie vre-o primejdie de împotrivire; pentru că pe atunci, când corifeii vor veni cu mărturisirea întregă, împotrivirea să fie surgrumată cu totul.

Se mai face o încercare, dându-se comunicatul, că tratativele în chestia transacțiunii s'ar fi întrerupt fără nici un rezultat și că nu se știe, când ele vor fi reluate.

S'a trăgănat până acum chestia transacțiunii cu toate că se putea încheia de mult cu rezultatul cu care se încheie acum. S'a făcut trăgănarea aceasta, pentru-ca să se spună chestia într'un moment, când majoritatea guvernamentală, nu ar mai avea, așa zicând, nici timpul fizic pentru fronde, pentru întorsături, pentru răsturnare de guverne.

Se mai face acum încă un hocus-pocus.

Se mai maschează hotărârea luată și se zice că ea s'ar fi amânat — tot pentru-ca partidele coalitate să se afle într'un impas, din care să nu mai fie altă ieșire, decât aceea, pe care o va arăta guvernul.

Prea multă precauțiune și prea mulți scrupuli pentru o majoritate, pe care guvernul ar trebui să o cunoască foarte bine. Să fie și acesta un semn, că transacțiunea trăgănată și mascată atât de mult trebuia să fie de fapt atât de compromisă, încât ar putea să provoace o revoltă și la coalitații, pe cari nimic în lume nu i-ar mai putea scoate din mamelucie.

* * *

câte o mustață sucită cu multă îngrijire, și ridicând palma lor cât o lopată, prestau reglementarul salut, semn vădit, că li eram superior.

Aceste mișcări îmi păreau atât de comice încât nu arare ori mă infunda răsul văzând câtă atenție se da unei tunici, pentru că de fapt eu nu numărăm nimic. Și această paradă de saluturi mă lăsa cu atât mai rece și-mi părea cu atât mai comică cu cât îmi veni în minte întâmplarea unor recruți, cari în simplitatea lor salutau uniformele din galantare cari nu posedau cap și picioare ca mine.

Înaintam deci în sunetul pintenilor căuțind să înving obosiala la care începuse a mă supune greutatea cizmilor mele cazone. Și cum treceam nepăsător, aruncând plebei nenumărate de inferiori un suveran dispreț, mă pomenesc cu o puternică lovitură de braț pe umăr:

„Halt!“ îmi strigă răstit o mutră învîntă de minie, „cum treci pe lângă mine fără să saluți?“

Mă uit la el, nu-l cunoașteam. „Până a-mi reaminti, că sunt în haina împărăției îi administrez o morală civilă, de m'o pomeni și astăzi domnul, care la raport am auzit, că e cu o jumătate de rang mai sus ca mine.

Răfuit astfel îmi iușesc pasul pentru a scăpa din încurcătură și a nu pierde ora fixată pentru a mă prezenta trupei echipat așa cum eram, gata de a mă expedia înaintea Turcilor, oria ori cărei învaziuni barbare.

M'apropiu de cazarmă. Un puternic „Gewehr heraus!“ răsună ca un chiot după urs din pieptul unui român de sigur bine hrănit.

Întreagă garda cazarmei să înșiră pentru a prezenta armele. Cui n'am văzut, iar pentru mine nu credeam să existe un paragraf în regulament, care să-mi consacre atâta onoare.

Emoționat în sfârșit de o astfel de cinste îmi iau fără să țiu cont de starea mea actuală — chipiul din cap și salut cu reverență pe oficerul care-și jertfise inactivitatea pentru a mă onora.

În proximal moment apare în față-mi manechinul unei excelențe oarecare, și sub impresia acestui moment rămăsei ca trăsmit cu chipiul în mână.

Păream un bătrân invalid, care întinde mâna după un ajutor vechilor lui camarazi de arme.

Cuvintele cu care m'a întâmpinat Excelența Sa nu au fost de loc măgulitoare pen-

tru mine și dacă n'am fost tradus înaintea consiliului de războiu și separat pentru vecie de lumea din afară, ori poate și executat, aceasta o datoresc numai iresponsabilității mele în calitate de rezervist.

O urmare a avut totuși excesul meu de reverință civilă față de un superior cazon. căci fericirea mea, la care am visat de atâtea ori de a face frumosul la fetele din Sibiu, s'a perdut pentru totdeauna.

M'au încazarmat ca pe cel din urmă recrut. — Uniforma mea nu tocmai fină, nu putea robi desigur simpatia domnișoarelor de salon, de pe țarmurul Cibiului pentru care cel mai fin sacou ori smocking, nu are nici un merit și nici o valoare, dar ar fi prins rădăcini perpetue în inima altei clase mai de jos și cu aceleași dornice sentimente de a iubi un suflet ce bate sub nasturi galbeni aurii.

Adio deci fecioară, care aștepti cu mâinile pe toarta căldării cu apă de vase, eu fața dogorită de mașină și cu inima prinsă strâns în copciile laibărului pe nefericitul, care nu mai vine.

Napoleon Popescu
rezervist

Ziarele din Viena dau în legătură cu audiența din Viena, a contelui Andrassy o notiță, despre care zic că o au de la un personaj, care cunoaște bine modul de cugtare al moștenitorului de tron.

Iată cuprinsul notiței amintite, după „Die Zeit“ și „Neues Wiener Tageblatt“.

Moștenitorul deja de multă vreme caută să influențeze în măsură mai mare asupra evenimentelor politice decât până aci și mai ales față de chestiile politice maghiare nu trește un deosebit interes. Deși se auzea adeseori că moștenitorul de tron este un dușman al Ungurilor, faima aceasta este cu desăvârșire greșită. fapt însă este, că moștenitorul de tron vede o primejdie pentru monarhie în retragerile continue din naintea aspirațiilor maghiare. Moștenitorul de tron și-a exprimat în repetite rânduri această opinie la locurile cele mai înalte și nici odată n'a făcut secret din aceea, că este împotriva ori-cărei pretențiuni maghiare, pe care o consideră de neîndreptătită din al său punct de vedere. Moștenitorul de tron din început a accentuat că cu partidul independist, cu programul său de separațiune a Ungariei de Austria, este imposibilă o înțelegere politică. *Mai ales împotriva garanțiilor naționale a luat poziție moștenitorul de tron, în care nu vede alta decât restrângerea drepturilor Coroanei.* Când moștenitorului de tron i-au ajuns la cunoștință aceste garanții, se afirmă că ar fi zis, că în cazul încuviințării acestor garanții, *regele Ungariei n'ar mai fi decât un „Schand-König“.*

În cursul negocierilor economice s'a sulevat și chestia că dacă guvernul ungar ar primi garanțiile constituției, înceta-va oare rezistența ce o desvoltă Ungaria în afacerea transacțiunii? Chestia aceasta a fost prezentată și regelui, care a declarat, că în privința asta nu poate decide. Majestatea Sa consideră drepturile coroanei ca un fidei comis, din care nu poate singur ceda nici o bucățică.

Află, că este nevoie ca și moștenitorul de tron să se învoiască la asta. Asta a fost cauza, că a fost chemat la Viena, contele Andrassy, care avea să dea informații detaliate moștenitorului de tron referitor la garanțiile constituționale.

Moștenitorul a ascultat liniștit expunerile contelui Andrassy, apoi și-a făcut observațiile sale punct de punct, și la urmă și-a recapitulat obiecționările în declarația că Ungurii să nu aștepte cu mâinile legate înaintea parlamentului. Imediat după asta moștenitorul s'a dus la monarch în audiență, unde a declarat regelui, că garanțiile constituționale în forma cum le-a prezentat c. Andrassy, nu pot fi acordate.

După moștenitorul de tron a urmat la audiență c. Andrassy, căruia regele i-a spus acelaș lucru referitor la garanțiile constituționale, însă a dat voie ministrului să și prezinte proiectul până atunci Majestatea Sa își rezervă dreptul pentru decisiunile. Deaci reșe că este exclusă ca garanțiile constituționale să fie încuviințate în forma după cum dorește c. Andrassy.

Activitatea „Asociațiunii“.

Raportul general al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ către adunarea generală convocată în Bistrița la 21 și 22 Septembrie st. n. 1907.

(Urmare.)

Despărțămintele. Organele chemate să desfășure o stăruitoare propagandă culturală în toate straturile poporului nostru sunt despărțămintele. Acestea, prin răspândirea foilor bune, prin prelegeri populare, prin înființarea de agenturi și biblioteci, prin inițieri de însoțiri economice și prin alte mijloace potrivite pot să dea cel mai însemnat ajutor la realizarea problemelor culturale urmărite de Asociațiune. Activitatea lor constituie partea cea mai importantă din activitatea Asociațiunii. Cu toate îndrumările și

cu tot sprijinul posibil dat de comitetul central, activitatea celor mai multe despărțăminte s'a mărginit la sterpele formalități ale proceselor verbale. Unele n'au făcut absolut nimic. Înșirarea lor nominală credem că ne-ar da numai prilej de adâncă întristare, de aceea, în nădejdea unei îndreptări nu le mai pomenim. Ne-am convins, că activitatea despărțămintelor e strâns legată de hărnicia și priceperea domnilor directori și dragostea de muncă a comitetelor cercuale. Prin urmare acele despărțăminte neactive, cari vor o premenire, vor inaugurarea unei vieți, trebuie să și pună în frunte oameni destoinici, înzestrați cu înțelegerea și puterea morală de a și îndeplini datofile.

Pe lângă toate aceste constatări triste, activitatea despărțămintelor e într'o continuă creștere. Numărul despărțămintelor active s'a înmulțit, mai ales în Bihor și S lagiu, unde răspândirea culturii românești e mai simțită. Despărțămintele Beiuș, Șimleu și Tășnad, luptându-se cu multe greutăți, au desvoltat o activitate multumitoare. În aceste părți despărțămintele noastre s'au interesat și de creșterea românească, a ucenicilor de industriși și de neguțători. Fapt, care merită laudă și e vrednic de urmat și în celelalte despărțăminte.

Dintre despărțămintele cari au desvoltat o activitate multumitoare amintim următoarele: Brașov, Bistrița, Brad, Cluj, Dobra, Orăștie, Oravița, Săliște, Sebeș, Sibiu, Timișoara.

Locul de frunte între ele îl ocupă Brașovul, care sub conducerea dlui Andreiu Bărsanu e un despărțământ model. În anul acesta a luat hotărârea să înființeze în toate comunele de pe teritoriul despărțământului câte o agentură și câte o bibliotecă populară. Am făcut pomenire, de această hotărâre, fiindcă întruparea ei trebuie să fie idealul tuturor despărțămintelor Asociațiunii.

Dintre despărțămintele active mai amintim desp. Cluj, care pe lângă o activitate culturală spornică, și-a câștigat merite în limpezirea și activarea fundațiunii Ioan Petran. A destășurat o activitate frumoasă tinerimea universitară din Cluj, ținând în cadrele despărțământului 21 de conferențe

La acest loc constatăm, că mișcarea care s'a pornit în ultimii ani pentru organizarea economică a țărânimii noastre a găsit răsunet și sprijin atât în centru, cât și în despărțămintele noastre. În revista „Țara Noastră“ s'a stăruit de repetiteori pentru înființarea însoțirilor de tot felul. S'au scris mai multe articole, pe înțelesul poporului, explicându-se importanța însoțirilor și s'au publicat chiar și modele de statute privitoare la însoțirile pentru asigurarea vitelor. Comitetului central la cererea despărțământului a încredințat pe dl Vasile C. Osvadă să inițieze înființarea altor două tovrășii la Bran. Iar în urma prelegerilor ținute în despărțăminte, până acum s'a înființat o tovrășie pentru asigurarea vitelor în Dobra și o lăptărie în Valea-Bărgăului (despărț. Bistrița). Aceste începuturi modeste credem că vor îndemna și pe celelalte despărțăminte la desfășurarea unei activități similare.

De încheiere stăruim și asupra necesității unei împărțiri nouă a despărțămintelor. Cele mai multe dintre ele cuprind un număr prea mare de comune, încât e aproape cu neputință înfiriparea unei activități sistematice și trainice. De aceea comitetul central s'a gândit să facă succesiv an de an o împărțire mai rațională și mai corespunzătoare scopurilor ce le urmărește. În cursul anului trecut s'a înființat un nou despărțământ, luând o parte din teritoriul desp. Șimleu. Noul despărțământ poartă numele de desp. Tășnad și cuprinde cercul adm. al Tășnadului. Despărțăminte nouă sunt pe cale de a se înființa în Hălmagiu și Bozovicium, apoi pe teritoriul despărțămintelor Sătmăr-Ugocia, Alba-Iulia și Lipova.

Noua reorganizare a despărțămintelor, sperăm că va fi un nou privilegiu de activitate spornică în sânul Asociațiunii.

Prelegerile. Am simțit, că Asociațiunea în anii din urmă a început să se intereseze de

creșterea poporului dela sate. Mijlocul cel mai bun pentru a ne putea apropia de sufletul acestor oameni sunt prelegerile populare. Comitetul central pentru a înlesni ținerea prelegerilor populare în cursul anului 1905 a împărțit câte 100 coroane la următoarele 12 despărțăminte: Abrud-Câmpeni, Agnita, Bistrița, Blaj, Brad, Brașov, Caransebeș, Cluj, Dobra, Orăștie, Șimleu și Oravița. Cea mai mare parte dintre despărțăminte, după-cum se poate vedea din lista prelegerilor ținute în cursul anului 1906, anexată sub C., au și ținut prelegerile cu rezultate multumitoare. Numărul prelegerilor ținute în toate despărțămintele e de 150; cu 106 mai multe ca în trecut. Chiar și subiectele prelegerilor au fost mai bine alese, trădând mai ales chestiuni practice. Despărțământul Brașov și Oravița cu ocazia prelegerilor practice din sfera agriculturii au împărțit diferite semințe și pomișori. Acest exemplu ar fi vrednic de urmat în toate despărțămintele. E un mijloc foarte potrivit pentru a face pe țărani să se intereseze de prelegeri.

La sfârșitul anului 1906 comitetul central a adresat tuturor despărțămintelor o circulară, în care se îndrumau și li-se dedeau îndrumări amănunțite cu privire la aranjarea prelegerilor populare. La circulară au răspuns numai următoarele despărțăminte: Bistrița, Beiuș, Blaj, Brad, Brașov, Deva, Dobra, Hațeg, Mercurea, Mociu, Orăștie, Oravița, Sebeș, Șimleu, Turda și Zernești, cărora s'a împărțit suma de 970 coroane din cele 2000 destinate pentru prelegeri. Unele dintre despărțăminte au trimis și programul prelegerilor populare din acest an. (S'a publicat în „Țara Noastră“ nr. 20). Insufleșirea pentru ținerea prelegerilor e tot mai mare și mai înbucurător e, că cele mai multe prelegeri urmăresc scopuri practice. Conferențarii dau țărânilor povețe, arătându-le cum se cultive diferite ramuri ale agriculturii; apoi îi îndeamnă la înființarea însoțirilor. Despre rezultatele sporadice obținute în urma prelegerilor populare am amintit în altă parte.

Despărțămintele: Blaj, Brad, Brașov, Căhalm, Dobra și Sibiu, având schiopticoane, au ilustrat prelegerile cu proiecțiuni, cari s'au dovedit a fi foarte folositoare pentru țărani. Comitetul central a comandat, în cursul anului trecut, prin dl prof. Aurel Ciortea, din Brașov, două serii de diapozitive, cari se vor înmulți din an în an.

Multe dintre despărțăminte se plâng, că le lipsesc oamenii cu pregătire, cari să țină prelegeri economice poporului. Despărțământul Beiuș și Mociu au cerut conferențiar din centru, iar desp. Brașov propune să se angajeze un conferențiar stabil, cu o pregătire specială, care să cutreere despărțămintele rând pe rând. Dacă am dispune de mijloace materiale suficiente s'ar putea angaja un specialist care să stea în serviciul Asociațiunii. Dar budgetul nu permite nici cea mai neînsemnată urcare a cheltuelilor. Comitetul a găsit deci alt mijloc, credem mai potrivit. A hotărât să dea ajutor din suma de cor. 2000, destinată pentru prelegerile populare, chiar și acelor despărțăminte cari vor să și crească un conferențiar, trimițând un preot sau un învățător la cursurile de vară ale statului.

În sfârșit, onorată adunare generală, ar fi de dorit, ca în centrele noastre mai însemnate să se țină prelegeri și pentru cărturărime. Educația intelectuală a acesteia este tot atât de importantă ca și a țărânilor. De aceste conferințe s'ar putea îngriji secțiunile științifice-literare. Fiecare dintre ele ar trebui să trateze o serie de subiecte cari sunt în strânsă legătură cu desvoltarea noastră culturală și economică. Conferențele mai bine studiate s'ar putea publica în revista „Transilvania“. Astfel mișcarea pornită pentru creșterea poporului de la sate ar câștiga o bază solidă, o completare în școala de perfecționare a cărturărimei.

(Va urma.)

Din despărțămintele Asociațiunei

— Desp. Alba-Iulia —

Adunarea generală a Asociațiunei din despărțământul Alba-Iulia, aveasă se țină în comuna Feneș pe Ampoiu; dar cine știe din motive, — ne-am pomenit că adunarea a fost convocată în frunțașă comună Șard, pe luminecă 8 Sept. n. a. c.

Adunarea s'a ținut în biserică, unde s'a dnat un public numeros.

Președintele adunării M. O. Domn protopresbiter Ioan Teculescu a deschis adunarea prin un lung discurs dând poporului multe povețe folositoare și arătând tot odată și însemnătatea asociațiunei.

După cetirea rapoartelor: al comitetului și al casierului și despre alegerea comisiunilor pentru cenzurarea acestor rapoarte, participanții la adunare, în frunte cu comitetul, au plecat la școală ca să vadă frumoasa expoziție de țesături ale țărancelor române din Șard, improvizată din prilejul acestei adunări.

Dacă n'am fi știut că șardenii abia cu 3 — 4 zile înainte de adunare, au știut că adunarea se va ținea în Șard, apoi ai fi crezut că expoziția s'a pus la cale de luni de zile și că s'au colectat lucrurile expuse din zece comune, așa de bine și de bogată era aranjată această expoziție,

Lucrurile expuse erau numai și numai ale țărancelor române din Șard, de la cari în cele 2-3 zile atâtea lucruri s'au fost adunat în cât nu numai mesele din jur împrejur ale celor două sale erau acoperite, ci și părțile erau de tot acoperite de cusături și țesături, cari de cari mai frumoase și cari dovedesc că frumia română e cea mai pricepută în ale țesăturilor și chideșurilor iar o a treia sală era o originală casă țărănească, aranjată cu multă pricepere.

Succesul acestei prea frumoase expoziții se poate atribui vrednicului conducător al acelei comune părintelui Bota, stimabilei învățătoare și învățătorului de acolo, cari în așa scurt timp, fără preget au coiindat și adunat de prin comună lucruri de ale țărancelor, și le au aranjat cum erau.

Ar fi foarte de recomandat ca la toate adunările asociațiunei să se poată aranja astfel de expoziții, prin cari s'ar ambiționa și îmbărbăta țărancele noastre.

După vizitarea expoziției s'a continuat ședința adunării, în care s'au cetit rapoartele comisiunilor, apoi dizertațiunea: „Cele mai însemnate dorințe ale omului,“ adică datorințele către D-zeu, biserică, școală, neam, părinți, patrie, etc. — citită de I. Bota înv. penz.

Un lucru înțelept a săvârșit comitetul acestui despărțământ, premiând câte-va țărance, cari s'au distins prin lucrurile de la acea expoziție.

Di avocat R. Pațița impresionat de cele văzute la expoziție, și recunoscând zelul Dșoarei învățătoare la arangiarea expoziției a premiat-o din al său cu un galbin.

În ce privește ospetii veniți la adunare, înțeligența din Șard și-a făcut conștiincios datorința invitându-i la mesele lor ospitale, pentru care fat merită recunoștința și mulțămirea tuturor oamenilor de bine.

J.

Străinii despre legea lui Apponyi.

Di Marcel Montandon publică în excelenta revistă pariziană „Le Mercure de France“ articolul următor relativ la legea lui Apponyi:

„Ardealul este leagănul românismului. De aci a pornit mișcarea de inițiativă a redeşptării naționale cu primele cărți tipărite în limba românească încă la 1544 la Sibiu și cu introducerea acestei limbi în biserică. Este de cea mai mare importanță din punct de vedere românesc, ca frații transil-

văneni să nu se lapede [de] naționalitatea lor.

Ori aceasta este amenințată.

Românii din Transilvania, împreună cu Rutenii sunt singurii cetățeni ai Coroanei Sf. Ștefan, cari până în prezent au rezistat mai mult maghiarizării.

Statistica oficială a dlui Balog Pál (ediția ministerului de instrucție publică, Budapesta) relatează, că maghiarizarea a pierdut în ultimii 50 de ani 456 de comune, dintre cari Românii au recăștigat mai multe pe seama lor anume 362 de sate.

Ei (Românii) întrețin în total 3285 de școale cu o cheltuială anuală de circa 4 milioane de coroane, afară de darea ce o dau statului.

Marile școale din Arad, Sibiu, Caransebeș, Blaj și Gherla, centre vechi de naționalism intensiv, ilustrează prin prezența succesivă a lui Șincai, Petru Maior, George Lazar, Eminescu, formează o elită pietrificată de cultură curat românească gata pentru apostolat.

Masa poporului adunat în jurul bisericii și a școlii confesionale opune tendinței de maghiarizare o rezistență cu totul pasivă.

Recensământul din 1900 a numărat printre ei 856 de analfabeți dintr'o mie și numai 70 la mie care știu unguerește.

Însă legea lui Apponyi, cari va fi pusă în aplicație de la 1 Iulie 1910 va face imposibilă o rezistență. Opera consilierului Halász alias Hirsch, originar din Marmația, unde a debutat ca institutor al evreilor galițieni, această lege formează un capo d'operă de abilitate de a constrânge naționalitățile nemaghiare a lucra la maghiarizarea lor cu banii lor proprii.

Ea (legea) nu închide în mod brutal nici o școală nu desafectează nici un local, ea se mărginește să prevadă pentru învățători un minim de salariu, pe care Românii ca și Slovaci ori Rutenii, popoare în general sărace nu vor putea să-l plătească.

Ei nu vor putea decât să recurgă la subvențiile statului: îndată însă limba maghiară va fi decretată limbă de propunere obligatorie și institutorul va cădea sub inspecția directă a ministrului unguresc. În modul acesta el va fi împiedecat de la misiunea sa națională, ori-ce pretext, cât de mic va se vi de motiv de destituire și va fi de ajuns un singur inspector nemulțămît cu progresul limbei maghiare la elevii români, sârbi, slovaci, ruteni sau sași, pentru-ca comuna întreagă să fie pedepsită și aceasta va fi cu atât mai rău cu cât naționalitățile nu pot spera la un apel valabil împotriva autorităților ungurești.

Românii din Ungaria văd un singur mijloc, de a se scăpa de legea lui Apponyi: Decât să-și întrețină pe cheltuiala lor institutori nefericiți reduși la servilism de o administrație politică plină de disordine, decât să lase ca școalele lor să fie transformate în agenți ale maghiarizării, în ziua când legea va intra în vigoare, ei vor răspunde cu încheierea școlilor 3300 de școale confesionale.

Li va rămâne deci, să reorganizeze lupta de apărare a naționalității lor pe baze noi. Aceasta operă va cădea în sarcina ziarelor și a revistelor cum e „Țara noastră“ publicată sub direcția poetului Octavian Goga, de Asociația pentru literatura și cultura poporului român, „Luceafărul“ unde lucrează dl Tăslăuanu și venerabila „Gazeta Transilvaniei“, care tocmai și-a serbat jubileul de 70 de ani de existență.

Ori care ar fi informația streină despre ziaristica noastră și a scopurilor noastre în viitor în fața pericolului ce ne amenință e bine să se știe, că proiectul lui Apponyi, a fost defaimat de întreaga presă europeană, căreia nu i-a trebuit nici o osteneală, pentru a descoperi în el un adevărat atentat la viața națională a popoarelor nemaghiare din Ungaria.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Vineri, 20 Septembrie.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, numărul viitor al ziarului nostru va apare numai Luni seara, la orele obișnuite.

— Plata oficerilor. Mai zilele trecute s'a zvonit prin presa maghiară că se intenționează îmbunătățirea plăților ofițerilor, ceea ce ar însemna spre cel mai mare nechez al patrioților noștri o considerabilă împovărearea budgetului. „Budapesti Hirlap“ se și ocupă la loc de frunte cu chestia aceasta, spunând că nu este nici o nevoie de ridicarea plăților unor militari, cari aproape toți sunt străini. (Scriitorul acelu articol probabil ar dori ca și ofițerii să fie unguri).

— Fișpan ucigaș. Comitele suprem al comitatului Hunedoarei, baronul Bornemisza Lipót plecase ieri cu automobilul la Arad.

Mașina, numită în batjocură, din cauza multor nenorociri, ghilotina cu aripi, sbura nebunește și era mânăta de însăși fișpanul. La Glogovaț s'a întâmplat nenorocirea. În calea automobilului se afla o fetiță de 6 ani care nu se putea feri dinaintea mașinei din cauza iușelei neobișnuită a acesteia.

Astfel automobilul a trecut peste nenorocita ființă, care a ramas moarta pe loc. În Arad fișpanul a anunțat cazul fisolgabiroului care a pornit cercetarea.

— Zdrobit de cai. Miercuri în 18 Septevrie servitorul notarului din Cergăul-mare, Alexandru originar din Mănărade, s'a dus cu caii la potcovit în Blaj. Când ieșia din Veza și-a scăpat biciul. S'a plecat îndată după el, rămânând cu un picior în scară. Când a ridicat biciul dela pământ, calul s'a speriat în așa măsură, încât a luat-o în goană nebună către Blaj, târând după sine și pe nefericitul servitor. Abia la podul Târnavei s'a rupt chinga dela șea și astfel nefericitul a rămas pe pământ, mutilat și zdrobit de picioarele cailor în așa mod încât abia se mai putea cunoaște. După câteva minute a și murit.

— Pățania jupânului Ștern. Pe timpul alegerii dela Beiuș jupânul Ștern era mare corteș al lui Kardos-Klein. Obraznic cum este un Ovreu, nu-i păsa de nimica, el se mișca în dreapta și în stânga pentru a aduna voturi pe seama candidatului kossuthist, dușmanul Românilor. Dar Ștern era din comuna Cociuba locuită numai de Români, aici și-a venit jupânul în fire, aici s'a îmbogățit de pe spinarea Românilor, aici a devenit din umilit și slugarnic, impudic și obraznic. Numai așa se explică faptul că Ștern a îndrăznit să lucre pe față în contra intereselor românești, făcându-se în chipul acesta dușman declarat al Românilor, din mila cărora a înviat.

Pentru această nerecunoștință a pățit-o jupânul. Într'o noapte i-se păru că cine-va umblă pe coperișul casei, de unde zboară țigla după țigla la pământ. Atât de mult îl coprinsese spaima, încât jupânul nu îndrăzni să iasă din odaie afară să vadă ce e. Abia dimineața când n'avea de ce se teme a îndrăznit să iasă, dar ce sa vadă: numai cornii și lățeții pe casă! Dar asta ca asta, dar peste noapte începuse să plouă, așa că s'a dus dracului podul casei, plouând în casă ca afară!

— Tifus la Dobrișin. În cele din urmă trei zile la Dobrișin s'au ivit dese cazuri de îmbolnăvire de tifus. Conform buletinului oficios al comisiei sanitare numărul acestor îmbolnăviri se ridică la 28. A fost și un caz de moarte.

Autoritățile, tot de una când deja a dat primejdia peste noi, au luat măsuri de prevenire a răspîndirii boalei în proporție mai mare.

— **Abesinie și în capitală.** Eri seara a sosit în Budapesta o deputație abesiană constatată din 5 membri. Deputația a sosit din Viena, unde a fost primită în audiență de Majestătuța Sa, căruia i-a adus salutul împăratul Menelik. Oaspeții au descins la Hotel Ungaria, iar azi, călăuziți de funcționari ministeriali, vor face o tură cu trăsura prin oraș pentru a vedea curiozitățile orașului.

— **Conan Doyle s'a căsătorit.** Celebru scriitor american și autor al romanelor Sherlock Holmes și-a celebrat ieri cununia cu dsoara lane Leckie. Înainte cu vre o două luni, când romancierul s'a logodit, nimeni nu voia să creadă că se gîndește serios la căsătorie. fiind acum aproape de 50 de ani. Dsa iată că acum a pus pe prietenii sei în fața unui fapt complinit, ceea-ce, deși unii consideră acest eveniment că o surprindere neașteptată, desigur că este vre o minune extraordinară nici în America, unde părechi de 90 ba și 110 ani se căsătoresc.

— **Primejdia vărsatului și populația din Budapesta.** Lumea din Capitala noastră de teama vărsatului se vaccinează cu sutele. Probabil frica aceasta să se mai micșoreze, de oarece din Viena se anunță că alte cazuri de îmbolnăvire nu s'au mai ivit de trei zile încoace.

— **Tragicul sfîrșit al unui universitar.** Gotl Agoston, student în filozofie era înrolat la miliție dar nu voia să servească acum și de aceea umbla să se înscrie la universitate. N'avea însă parale să plătească suma de 86 coroane, și astfel a venit la idea cea mai bună să se sinucidă, decât să lupte în zadar cu cumplita mizerie. În scopul acesta s'a dus în Buda la baia Rudasfürdő, unde s'a înjunghiat cu briceagul în piept. A fost găsit fără simțire și în starea aceasta a fost dus la spital unde a murit.

— **Un ordin salutar.** Prefectul poliției din Teresianopole (Szabadka) a dat zilele trecute un ordin, prin care impune fiecărui pandur și geandarm datorința să facă arătare încontra oricărui individ, pe care îl aud înjurând în modul cel mai trivial pe Dzeu, Christosul, etc.

— În ordin prefectul spune că atari sudalme, înjurături, cari fac să se scandalizeze oamenii cu simț religios, nu se pot tolera nici din cauza, că prin ele se strică morarurile și se conturbă ordinea publică.

— **Raidul militar București-Constantinopol.** Dni căpitani din cavalerie, Alexiu și Scărișoreanu au întreprins un raid dela București la Constantinopol călări.

Drumul parcurs a fost Andrianopole, Baba Eschioi, Bogades, unde au fost întimpinați cu mult entuziasm și simpatie.

Sosiți la Constantinopole, ofițerii români au avut o primire splendidă atât din partea autorităților cât și din cea a ofițerilor turci. Ei au fost întimpinați și de secretarul legației și de directorul școalelor române din Turcia, iar în legație au fost primiți de dnii Papiniu, ministrul României, și de d. colonel Sococ.

Cei doi ofițeri au părăsit Constantinopolul după ce au făcut mai multe vizite în oraș și au fost decorați de Abdul Pașa, șeful casei militare a sultanului, în numele sultanului.

— **Deputați austriaci bătași.** La Lemberg se ținuse alaltă eri o adunare de alegători. De față erau și doi deputați în Reichsrat, cari în urma unui incident mai mult hazliu, decât serios, s'au încăerat la bătaie. Vorbia deputatul Fiac, care într'altele bagateliza pe colegul său Dobia, deputat social-democrat, iar după ocupațiunea sa privată maestru brutar. Fiac și-a bătut joc de Dobia, pentru că acesta făcea prea mici franzelele zicând: Iată ce interes poartă Dobia pentru popor!

Și drept dovadă a arătat o franselă din brutăria lui Dobia. Acesta se înfurie și sărint la orator, îl lovi de două ori peste

obraz. Cel insultat s'a apărat, lovind și el pe agresorul său. La urmă bătaia s'a continuat cu bastoanele și se îmblăteau cum nu le prea șede bine unor social-democrați. Au trebuit să sară alegătorii să-i despartă, căci alt cum s'ar fi omorât.

— **Panică într'o sinagogă.** În „ziua lungă“, zi de post pentru ovrei, lumea ovreiască din Cairo se afla în sinagogă adâncită în rugăciuni devote. Hocus-pocus cum murmurau și făceau un șgomot adevărat de sinagogă, de-odată se stânse lumina electrică și se făcu întunec în templu. Cineva a strigat foc, când lumea cuprinsă de groaza morții se îmbulzi la uși călcându-se în picioare și strivindu-se unii pe alții. Gluma aceasta a costat multe vieți de om.

— **Almanachul societății „Petru Maior“** se poate comanda pentru 1 coroană plus 30 bani pentru expediție.

— **Tot felul de cărți de literatură românească și străină** se pot comanda de la Librăria „Poporul Român“ (Istvan ut 11). Să se ceară catalog de cărți.

— **Clironomul german-major.** Din Berlin se anunță că clironomul german, care patru ani a servit în calitate de căpitan în armată, a avansat la rangul de major.

Partea științifică literară.

Artiști și impresari

Interesantă e însă, — și acesta e chiar punctul ce m'a determinat să scriu acest articol, — dezvoltarea pe care au luat-o azi la noi afacerile de teatru românesc. Teatrul românesc, cu artiști români, care până acum câți-va ani era considerat ca o speculație curat intelectuală, azi a devenit o „afacere“ destul de rentabilă. Dovadă: toți acei, căroro alte negoțuri nu le merg bine, se fac impresari, deschid o grădină și, dacă n'au la îndemână, nascocesc artiști de seamă, cu ale căror nume necunoscut. — ce are a face? câte perle necunoscute nu sunt în lumea aceasta! umplu zidurile Capitalei!

Vara aceasta am avut în permanență trei teatre de grădină: Parcul Oteteleșeanu, Rașca și Ambasadorii. Anul trecut, în vremea Expoziției, am avut patru scene de vară. A patra era Blanduzia, care anul acesta a fost deschisă numai la începutul lui August și în scop de a da reprezentării pentru poporul sărac și încult.

Așa cel puțin îmi închipui, judecând după nivelul artistic scăzut al reprezentațiilor dela Blanduzia.

Pe cât se pare, cele mai bune afaceri le-a făcut și le face încă Parcul Oteteleșeanu. Lucrul se explică de altfel, de oarece aci publicul este atras numai de o trupă aleasă și bine condusă, dar și de un aer bine făcător, mereu îmborsărit de o plantație bogată. Totuși, numai cu plantația, afacerea n'ar fi prosperat.

Dovadă eă acum un an, — și notați bine că era pe vremea Expoziției și deci în București lume mai multă ca acum, — nu se făcea la Oteteleșeanu vadul de azi.

Pricina? Lipseau Maximilian, Carussy și Ciucurette, treimea hazlie pe care bucureștenii au îndrăgit-o atâta; lipsea d. Gusty, maestru în arta punerii în scenă; lipseau, într'un cuvânt, reprezentațiile pline de însuflețire la cari asistă azi un public atât de select și numeros.

Așa: Lumea e ciudată. Ori cât ar aprecia bogăția plantației dela Oteteleșeanu și simpatia înfățișare a casierului, ea preferă totuși pe artiștii ce-i sunt dragi.

Nu sunt în curent cu remunerația pe care o primește un artist de seamă, iubit de public și care atrage publicul după el, — de pildă cum ar fi Maximilian.

Nici nu vreau să aflu, de teama unei dezamăgiri. Imi închipui însă că asemenea artiști trebuie să fie foarte bine plătiți.

Și nu mă îndoiesc că d. Grigoriu, care a fost și d-sa artist și care deci a avut prilejul să aprecieze emoția salariilor bune, și-ar

nedreptății artiștii, ne-acordându-le parte dreaptă ce li se cuvine din beneficii.

Căci, la drept vorbind, nici capitalul impresarului, nici numai priceperea lui în ale negoțului, nici plantațiile splendide ale parcului, nici simpatica grasciare a casierului nu pot fi puse în cumpănă cu talentele artiștilor.

Dovadă că acum un an acelaș frumos parc, acelaș isteț și iubit impresar, acelaș casier, — ori poate era alt casier?! — atrăgeau un public mult mai restrâns și mai puțin entuziast; pe câtă vreme, la Blanduzia, treimea îndrăgită de public, condusă cu măiestrie de d. Gusty, fără plantațiile parcului Oteteleșeanu, fără necontestata îndemănare în afaceri a dlui Grigoriu și chiar fără casierul dsale, atrăgea aceeași aleasă și multă lume.

E netăgăduit că artiștii târăsc publicul după ei. Și artiștii aceștia trebuiesc să fie cât se poate de bine plătiți.

Partea lor trebuie să fie mai mare decât a impresarilor cari, — cu toată cinstea pe care Impăratul Germaniei a făcut-o Excelenței sale baronului de Günsburg, — nu pot fi confundați cu artiștii, nici chiar în ceea ce privește remunerația.

Băgați de seamă, că vorbim de artiștii idoli, cari atrag publicul după ei și cari, prin urmare, aduc beneficii însemnate impresarului.

Se zice, cu toate acestea, că sunt asemenea artiști pe cari impresarii lacomi îi speculează în chip puțin omenesc, fără a-i răsplăti totuși proporțional cu beneficiile pe cari talentul și faima lor le aduc.

Se citează cazuri, — și nu sunt închipuiri de melodramă, — în cari, la sfârșitul unei tovarășii de ani, impresarul se alege cu avere însemnată, iar artistul rămâne numai cu amintirea succeselor obținute, iluzii împlinite, visuri sfărâmate, un bagaj întreg de mări și căderi, de străluciri și pete întunecoase, cari se îngămădesc, se îngână, se ciocnesc, pentru a chinui o bătrânețe în sărăcie. Auzând alături pe artist și impresar, — artistul; îmbătrânit de timpuriu, cu fața ne rasă, îmbrăcat cu redingota, roasă acum, luată de câțiva ani din „garderoba“ lui aleasă; cu ochi umezi în adâncul căroro stă par'că să se stingă raza geniului cu care atâta vreme a strălucit, din când în când salutat de un admirator ce încă nu l'a uitat, dar mai mult părăsit și ocolit; impresarul: bătrân reîntinerit, strălucitor de mulțumire și îndestulare, cu pânțele bolovănit chiar de prea multă îndestulare, decorat, înconjurat, invitat de regi, — simți cum nedreptatea îți ridică tot sângele în obraz și nu poți înțelege cum artiștii lasă să li se spolieze astfel talentul.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(46)

Ivan Turghenieff.

Din felul cum fură primiți de portarelel doamnei Odintoff la scara casei, călătorii noștri înțeleseseră numai de cât, ce nesocotiți au fost, lăsându-se în voia toanelor. Nu-i aștepta nimeni, era destul de vădit. Pofțiți în salon, steteră mult în așteptare, cu mutre jalnice. Doamna Odintoff se ivi în sfârșit. Și de data aceasta ea li potopi cu amabilitatea ei obișnuită, dar păru surprinsă de întoarcerea grabnică, și socotind scumpetea ei de vorbă și de mișcări, nu era tocmai încântată. Deteră deci să-i spună, că numai trecând cătră casă au cotigat până aci, și că peste două trei ceasuri vor urma calea cătră oraș. Ea se mărgini a scoate o exclamație scurtă se închină de sănătate la tata lui Arcadis, și trimise după mătușă-sa. Princesa sosi somnoroasă până dincolo, ceia ce înțețea numai expresia tinoasă a feței sasă arămii și flecinite. Catia era bolnăvicioasă și nu putu eși din odae. Arcadis își detu

seamă în clipa aceasta că lui nu de stăpâna casei îi arse. Patru ore se strecurară în povești despre câte 'n lume; doamna Odinoțoff vorbea și asculta fără să încerce un zimbet măcar. Numai în clipa despărțirii par'că fu cea veche.

„Mă găsiți foarte ursuză, de sigur dar nu o luați în seamă, și mai dați pe la noi, amândoi, acuș nu uitați!“

Bazaroff și Arcadis răspunseră cu un simplu compliment, și urcară în trăsură poruncind să mână de-adreptul la Marino, unde sosiră a doua zi de cu seară. Pe cale nici unul nici altul nu pomeni numele doamnei Odinoțoff. Mai cu seamă din Baroroff nu era modru să scoți o vorbă, stătea cu ochii pierduți în zare.

Mare bucurie La Marino de vederea lor. Lipsirea îndelungată, începea să-l bage în griji pe Chirsanoff, Scoase un țipet se aieptă de pe divan, și umblă rasna prin odaie când Fenicia intră cu ochii aprinși de bucurie să-i dea de știre că vin „cuconașii“. Ba până și Pavel tradă o plăcută surprindere și zâmbi cu un aer ocrotitor strângând mâna noilor veniți. Se așternu vorba despre călătorie. Arcadis toca câte'n soare, ales la masă, și cina se lungi până dincolo de miazănoapte. Chirsanoff porunci să aducă o grămadă de sticle de porter, comandat din Moscova, și el însuși în așa măsură îi veni de hac cât fața i-se rumeni și era să se oprească din râs, un râs copilăros și nervos totodată. Această veselie generală, trecu și asupra servitorilor. Duniașa alerga ca o nebună, trântind ușile, iar Petrea până pe la trei oare dimineața se căznea pe ghitară cu un vals cozacesc. Strunele instrumentului fremătau duios și alinător în liniștea nopții de la țară. Dar feciorul din casa cel civilizat, nu făcea multă ispravă la treaba aceasta, natura i a refuzat talentul muzical, ca ori-ce alt talent.

Dar locuitorii din Marino nu erau scutiți de grijă și de val.

Bietul Chirsanoff avuse parte bună de ele și el. Farma îi făcea mult năcaz în toată ziua, necazuri îndrăcite și migăloase.

Muncitorii cu simbria îl scoteau din serite cu ticăloșiile lor. Ba ca să le înmulțească plata, ba ca să se refuiască numai decât: Unii se cam mai duceau căpătând înainte o câștigie din plata lor. Căi căzură la boală, hamurile totdeauna erau părdute, toate lucrurile se făceau anapoda. O mașină de îmblătit, comandată din Moscova numai anevoe se putea folosi, o scoie se stricase chiar la încercat. Jumătate din curtea galițelor arse până 'n temelii, mulțămită unei slujnice bătrâne, oarbă de jumătate, care se duse într'un vânt ca acela să bosconească cu zăg-neată, vaca bo/navă, a ei, și hârca aceasta te încredința mai târziu că pacostea s'a întâmplat pentru că stăpânului i-a cășunat să pregătească caș-și alte bigozenii d'al d'estea.

Pe vechil, ca din senin îl lovi o lene și o trândăvie, deprinse a se îngrășa ca tot Rusul ce se hrănește din agonisala altuia. Toată isprava îi era, că arunca cu peatră după porc ce se rezlețea, sau că amenința pe un golănel de băiat' cât cel zărea pe Chirsanoff. Tot timpul celalt îl petrecea dormind. Iobagii răscumpărați nu plăteau de loc, și furau lemne din pădure. În multe nopți, și nu fără se întâmpine puternică luptă, pândarii puneau mâna pe caii ce păteau în răturile domnești. Chirsanoff statorise o anumită gloabă pentru hoțiile acestea, dar în cele mai multe rânduri, dobitoacele prinse fură date la stăpânii lor după ce se hrăniră câteva zile în staulul domnesc.

Și pupază pe colac, s'a vârit o proastă mîncărime în pielea țeranilor. Frații pretindeau partea lor, neputându-se nărați sub acelaș coperiș nevestele lor, înbrânciri se iscară la tot pasul în sat, de-odată, gândești că ascultau de comandă, un cârd de țereni se aduna înaintea casei vechilului, purcedea d'aci înaintea stăpânului, cu dungi de așnge pe față și vâlce de pe spaet, nu arareori bine șumeniți, și cereau în gura mare, dreptate și gălăgia tânguirea și schelălăitul se amesteca cu îmbălarea și ciorovăiala băr-

baților. Trebuia să potolești vrajbele, să sbieri de p'aci să te zugrume răgușala, știind dintrunii că toată rîvna și toate opintirile sale toacă la urechea surdului. Nu erau brațe de ajuns pentru secerat. Un răzeș din vecini, a cărui față își stîrnea încrederea cea mai deplină, și care se angajase a câștiga lucrători cu două ruble la desiatină, nu-și plini cuvântul, cu o nerușinare peste măsură. Țerancele cereau o plată nemaipomenită și în într'uia grâu începu a se scutura. Acelaș năcaz și cu fânațele. Și parcă atâta mare de ciudă nu fu peste cap, se pune și Casa orfanilor și pretinde cu grea vorbă ca interesele ajunse la scadență, să fie plătite numai decât.

Economie.

Recolta în Ungaria. Ministrul ungar de agricultură a dat eri publicității rezultatele recoltei din anul curent în Ungaria.

Din reportul ministerial, alcătuit pe temeiul comunicărilor corăspundenților economici însemnăm următoarele:

În prima jumătate a lunii Septemvrie, în deobste, timpul a fost cald și uscat. Căldura și seceta a grăbit coacerea cucuruzelor, a întârziat însă facerea arăturilor pentru semănăturile de toamnă. Rapița de toamnă s'a semănat puțină, dar și aceasta a răsarit rău. Semănăturile secării de toamnă continuă.

Timpul uscat din prima jumătate a lunii Septemvrie a fost prielnic pentru isprăvirea treerului, acesta e aproape în întreaga țară pe sfârșite.

Rezultatele treerului sunt evaluate astfel:

	semănat pe o întindere jug. catastr.	Recolta totală în anul 1907	Recolta totală în anul 1906
grâu . . .	5,522,541	32,437,100	53,725,637
secară . . .	1,797,569	10,528,200	14,150,811
orz . . .	1,947,250	13,922,200	15,185,554
ovăs . . .	1,941,230	12,001,200	12,734,349

Cucuruzele timpurii promit o recoltă bună, culesul continuă. Cucuruzele târzii în urma secetei, sunt în parte covârșitoare compromise, căldura a grăbit coacerea și a împiedecat grăunțele în desvoltare, rezultatele recoltei sunt inferioare așteptărilor.

Cucuruz s'a semănat anul acesta pe o întindere de 4,590,473 jugăre catastrale, recolta va fi circa 43,799,000 măji metrice.

Cartofii timpurii sunt scoși deja, recolta e bună mijlocie, cei târzii au mare nevoie de ploaie. Cartofi s'au semănat pe o întindere de 1,021,185 jugăre catastrale, se spează aproximativ 44,829,600 măji metrice.

Plantele din grădini, apoi curechiul (varza), napii de zahar și de nutreț, precum și fânațele, plantele de nutreț și pășunile au suferit mult din cauza secetei. În genere rezultatele sunt inferioare așteptărilor, în ceea ce privește calitatea rezultatele sunt satisfăcătoare.

Culesul tutunului continuă, rezultatele sunt mijlocii și submijlocii.

Viile încă au suferit în urma căldurilor prea mari. Coacerea strugurilor s'a grăbit, roada va fi inferioară așteptărilor, calitatea vinului însă va fi bună.

Roda pomilor e foarte slabă.

Bursa de efecte. Tendința la deschiderea bursei a fost liniștită, cursurile spre cădere. Mai târziu însă în urma cumpărărilor arbitrajului vienez cursurile valurilor internaționale, favorizate de speculație s'au urcat.

La încheiere tendința a rămas liniștită. Circulația a fost restrânsă.

Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 640.—
„ „ ung. a.	— 749.75
„ băncei de escompt a.	— 478.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 662.—
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.25
„ „ coroane 4 „ „	— 93.75
„ austr. de aur 4 „ „	— 116.—
„ „ coroane 4 „ „	— 97.—
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—

Napoleon d'or (20 franci aur)	—	19.19
mărci germane, aur	—	23.56
Cașbeni austriaci și ungurești	—	11.43
Bilete germane 100 mărci	—	117.80
„ franceze 100 franci	—	95.87
„ italiene 100 lire	—	95.97
„ române 100 lei	—	95.30
Ruble rusești de hârtie	—	2.54

Prețurile cerealelor. Târgul efectiv de cereale a fost azi liniștit: Oferte puține, cereri de asemenea.

Grâul s'a efitnit cu 20 fileri de maja metrică (100 kgr.).

Prețurile cerealelor s'au menținut în tendință liniștită. Circulația în târgul efectiv a fost minimală.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 10,000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kgr. greutate) s'au plătit 23 cor. 40 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kgr. greutate) 21 cor. 45 fileri de maja metrică (100 kgr.).

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost în urma realizărilor făcute, liniștită.

Conform buletinului general au notat:
Grâu pro Octomvrie 11.40, 11.35—11.34, pro Aprilie 1908 11.90, 11.87—11.89.

Secară pro Octomvrie 9.63, 9.60—9.58
Ovăs pro Octomvrie 8.10, 8.08—8.07.

Cucuruz pro Septemvrie 6.83, 6.83—6.82, pro Mai 1908: 6.80, 6.78—6.79. K. de 50 kgr.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme.

Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék) 46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Tiel 46—48, Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Plata din Budapesta.

I.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos .	23 cor. 40 fil.
„ „ „ „ mijlociu .	22 cor. 70 fil.
„ „ „ „ mai slab .	21 cor. 45 fil.
Secară, „maja“, m. dela	18 cor. 75 fil. 19.25
Orz, „ „ „	15 cor. 65 fil. — 16.05
Cucuruz nou, „ „ „	13 cor. 60 fil. — 13.80
Ovăs, „ „ „	16 cor. 10 fil. — 16.80
Rapiță, „ „ „	— cor. — fil. — —

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela
 155 cor. — 156 cor. || Slănină, . . . „ | 130 cor. — 135 cor. |

Cartofi, . . . „
 3.80 cor. fil 5.80 — |

Spirit, . . . „
 58.50 cor. — 59.50 |

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruc).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . .	— — — fileri kilograma
Tineri . . .	136—137 fileri kilograma

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

A. Raza

croitor.

Budapesta, IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.
— Croi elegant. Prețuri moderate. —

Atențiune!

Calendarul

„Poporului Român“

pe anul 1908

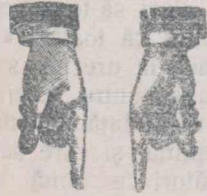
apare la sfârșitul acestei luni.

Cine vrea să aibă o carte bună, frumoasă și folositoare să-și cumpere acest calendar, care va fi podoaba ori cărei case românești.

Pe 200 pagini se publică o mulțime de articoli de tot soiul.

De remarcă articolii: 1. **Lupta pentru drepturile noastre.** În cadrul acestui articol se publică statistica vorbirilor deputaților noștri ținute în dieta țării dela deschidere. 2. **Procesele noastre.** Statistica prigonirilor contra foilor românești. 3. **Răvașul anului.** Care cuprinde toate evenimentele mai însemnate de peste an cu o sumedenie de chipuri. 4. **Despre procese.** Spicuri din legi, foaie de lipsă pentru tot omul dela sate, etc. etc.

Pe 200 pagini : peste 80 de chipuri.

Portretul
dlui deptat

Dr. Alexandru
Vaida Voevod

să poate pro-
cura la

Redacția
„Poporul
Român“
Budapesta.

Prețul 50 fil.
plus 10 fil.
porto.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906	ACTIV	1907	
2 Septembrie		25 August	1 Septembrie
109 536 750	77 176 750 Reserva metalică aur 90 071 193 32 360 000 „ Trate Aur . 37 300 000	120 987 426	127 371 193
688 056	Argint și diverse monete	610 140	528 664
90 988 684	Portofoliu Român și Străin	101 467 594	100 893 618
28 686 181	*) Impr. contra ef. pub. 14 865 950 „ „ „ „ în cont curent 22 740 668	36 426 637	37 606 618
11 999 924	Fonduri publice	11 999 924	11 999 924
14 801 390	Efectele fondului de rezervă	15 806 084	15 806 084
2 908 324	„ „ de amortizarea imob. și material	3 253 121	3 253 121
5 769 529	Imobili	5 901 242	5 901 375
604 169	Mobilier și Mașini de Imprimerie	638 519	638 627
371 126	Cheltueli de Administrațiune	311 299	329 187
95 596 970	Depozite libere	109 177 949	109 229 549
3 383 724	Compturi curente	7 948 173	9 513 489
23 935 660	Compturi de valori	27 272 334	26 260 047
389 270 487		441 791 442	449 331 496
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
21 373 442	Fond de rezervă	23 051 453	23 051 453
3 222 588	Fondul amortisării imobilelor și material	3 473 646	3 473 646
254 794 460	Bilete de Bancă în circulațiune	291 405 840	298 801 700
1 646 498	Profituri și perderi	2 077 070	2 077 070
636 529	Dobânzi și beneficii diverse	605 484	698 078
95 596 970	Depozite de retras	109 177 949	109 229 549
—	Conturi Curente		
389 270 487		441 791 442	449 331 496

Scomptul 6‰.

*) Dobânda 6‰.

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobro
Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octombrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.

Patent Nr. 86967.

Har o credență în Valta! Este mijloc secret! Vindecă și în viorăză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e să să da împrejurări, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și tolosește contra durerea de cap și dinți, migene, neuralgie, împedețarea circulațiunii sângelui, anemie, ameteli, fiuturi de ureche bătute de inimă, sgârșciuri de inimă, astma, auzul greș sgârșcinri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rădăle plantăni și picioare, reumă, podagră, is. his, udus în pat, influența insomnic, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și a multor alte boale cari la tractare normală a medicului să vindecă prin electricitate. În cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile umel, cari prefuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acei pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca -iseretrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică rog a procura aparatul meu. Atate atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul «Volta» de oare-ce «Glasul Volta» atât în Germania câtși în Austro Ungaria a fost oficios oprit fiind neafolositor pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja înfăințarea crucei mele electro-magnetice e recomandată în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 8.—

folositor la morburii cari nu sunt mai vechi de 15 ani

Prețul aparatului mic e cor. 6.—

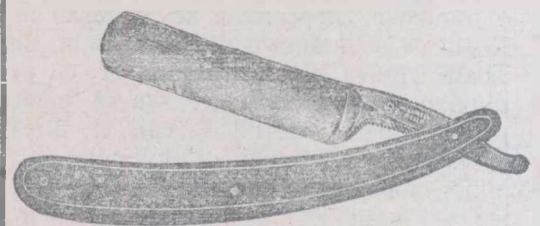
folosibil la copii și femei de constituțiune foarte slabă. Expedițiile prin centru și locul de vânzare pentru țeară și strănătate e:

Müller Albert, Budapest,
V/25 Strada Vadász 34 colțul.

Cele mai bune briciuri

pe lume!

sunt briciurile regătite din cel mai bun oțel Englez.

Ori și cui se trimite gratuit preț-curant.

Adresa exactă:

Grauer Mihály

Köbánya 13.

PREȚURILE:

Brici Englez 1 fl. 20 cr.
Brici Transwaal 1 fl. 50 cr.
Brici Japân 2 fl. 50 cr.
Peatră de ascuțit — 50 cr.

Mare deposit de:

Săpun, sapunioară și pimssel.

!! CEREȚI PREȚ-CURANT GRATIS !!